

Βλάχοι και ελληνισμός- Οι Βλάχοι της Θεσσαλονίκης

Η Θεσσαλονίκη, κεντρική πύλη, οικονομικό και πολιτιστικό μητροπολιτικό κέντρο των Βαλκανίων επί 20 περίπου αιώνες, συνδέεται ανέκαθεν άρρηκτα με τους Βλάχους. Άλλωστε είμαστε οι μόνοι που στη λαλιά μας διασώζουμε το αρχαιότατο όνομά της.

Ιδού τρεις αποκαλυπτικοί προαιώνιοι δεσμοί:

1) Ο Ηρόδοτος αναφέρει ότι στον Θερμαϊκό κατά τους Μηδικούς Πολέμους, πριν 2.500 σχεδόν χρόνια, υπήρχαν τρία κεντρικά πολιίσματα: η Θέρμη, η Χαλάστρα και η Αλία. Αυτές συνένωσε, μετά δύο περίπου αιώνες, ο Βασιλεύς Κάσσανδρος σε μια μεγάλη πόλη στην οποία έδωσε το όνομα της συζύγου του και αδελφής του Μεγάλου Αλεξάνδρου: Θεσσαλονίκη. Αλία στην αρχαία ελληνική σημαίνει θαλασσινή και αλμυρή: άλις η αλμυρή θάλασσα και άλας το αλάτι της. Το άλας στη λατινική ονομάζεται sal-salis και στη λαλιά μας sare και, γι' αυτό, εμείς οι Βλάχοι ονομάζουμε Saruna τη Θεσσαλονίκη, δηλαδή Αλία όπως την ονόμαζε ο Ηρόδοτος. Την ονομασία Saruna βρήκαν μετά χίλια χρόνια στα χείλη των γηγενών Βλάχων οι Σλάβοι τον 6ο αιώνα μ.Χ. και, έτσι, την ονόμασαν Σόλουν.

2) Στα Αρχεία της Βενετίας φυλάσσεται έγγραφο του 1430 με το οποίο η Σύγκλητος εξουσιοδότησε τον Ενετό Βάιλο της βενετοκρατούμενης Θεσσαλονίκης να στρατολογήσει Βλάχους πολεμιστές. Αυτοί τότε πολέμησαν τους Οθωμανούς πολιορκητές υπερασπιζόμενοι μέχρις ενός τη Θεσσαλονίκη τους την οποία είχαν εγκαταλείψει οι πλείστοι άλλοι κάτοικοί της.

3) Η Αγία Παρασκευή είναι ανέκαθεν η προστάτιδα των Βλάχων που την ονομάζουν St Veneri και την ταυτίζουν με την αρχαία θεά Αφροδίτη (Venus – Veneris στη λατινική). Στην Αγία Παρασκευή, λοιπόν, ήταν αφιερωμένος, από τον 5ο αιώνα ήδη, ο αρχαιότερος σωζόμενος χριστιανικός ναός της Αχειροποιήτου που τώρα θεωρείται -ανέκαθεν δήθεν- αφιερωμένος στην Παναγία. Όμως στην Αχειροποίητο εισήλθε Πορθητής το 1430 ο Σουλτάνος Μουράτ Β', έθεσε τον «τουρά» του σε κίονα του αριστερού της κλίτους και την έκανε τζαμί. Επί πέντε αιώνες από τότε μέχρι και το 1912, η Αχειροποίητος ονομάζονταν Εσκή Τζουμά τζαμί, δηλαδή τζαμί της Παλαιάς Παρασκευής. Ακόμη και σήμερα στην Αχειροποίητο λειτουργεί, δεξιά, παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής. Άλλωστε, είναι εξακριβωμένο ιστορικά ότι, 170 χρόνια μετά την άλωση, οι Βλάχοι κυριαρχούσαν στην πόλη. Ο καθηγητής και ακαδημαϊκός Μιχαήλ Σακελλαρίου υπογραμμίζει: Το 1605 οι Βλάχοι αποτελούσαν το μισό του χριστιανικού πληθυσμού της Θεσσαλονίκης.

Εξ άλλου, πλησιάζοντας τους καιρούς μας, στο παμπάλαιο αγίασμα της Αγίας Παρασκευής, έξω από την Ληταία πύλη των τειχών, η Φιλόπτωχος Αδελφότης Θεσσαλονίκης, που διοικούσαν Βλάχοι, ίδρυσε το 1900 τα Νεκροταφεία της Αγίας Παρασκευής. Τον πανηγυρικό λόγο των εγκαινίων μάλιστα εξεφώνησε Βλάχος: ο κορυφαίος φιλόλογος Πέτρος Παπαγεωργίου από το Κρούσοβο που αναφέρθηκε διεξοδικά. στα έως τότε αρχαιολογικά ευρήματα, ιδιαίτερα στις ενεπίγραφες επιτύμβιες στήλες οι οποίες μαρτυρούν σε συνέχεια ταφές στον ίδιο ακριβώς χώρο.

Δεν είναι καθόλου τυχαία, λοιπόν, η (ουσιαστικά επαν-) ίδρυση των Νεκροταφείων στο αγίασμα της Αγίας Παρασκευής, όπως θα μπορούσε κανείς ανελλήνιστος. Αντίθετα φανερώνει τον μυχιαίτατο ειρμό της Ιστορίας που από τα πανάρχαια χρόνια τηρούμε οι λατινοφωνήσαντες αυτόχθονες Έλληνες, υποσυνείδητα ασφαλώς αλλά οπωσδήποτε ακολουθώντας συνειδητά τα βήματα της παράδοσής μας.

Από τα αρχαιότατα χρόνια η θεά Αφροδίτη, που εμείς ταυτίζουμε

με την Αγία Παρασκευή, λατρεύονταν με τρεις ιδιότητες: η Αφροδίτη του έρωτα και της ομορφιάς, η λιμενία Αφροδίτη των απάνεμων λιμανιών και της ναυσιπλοΐας και, τρίτον, η Αφροδίτη των νεκρών που τα σεβάσματα ιερά της λατρεύονταν στα αρχαία νεκροταφεία. Στα αρχαία νεκροταφεία της Θεσσαλονίκης έχουν βρεθεί πολλά πήλινα μικρά ειδώλια της θεάς ως κτερίσματα των νεκρών Θεσσαλονικέων και πολλά επιτύμβια με ανάγλυφη την μορφή της.

Η Φιλόπτωχος Αδελφότης Θεσσαλονίκης ιδρύεται το 1871, αμέσως μετά το βουλγαρικό σχίσμα, για να υπερασπισθεί τα ελληνικά εθνικά δικαιώματα. Ιδρυτής της ο Βλάχος Στέφανος Κων. Τάττης, γιός του φιλικού Κωνσταντίνου Στ. Τάττη. Τον διαδέχονται στην προεδρία μέχρι το 1924 άλλοι τρεις Βλάχοι. Ενωρίτερα προστάτης των Ελληνικών Γραμμάτων ήταν Νάνος (Ιωάννης) Γούτα Καυταντζόγλου, ο πλουσιότερος προεστός της πόλης. Και ο Μιχαήλ Τοσίτσας, Μέγας Εθνικός Ευεργέτης, χρηματοδοτεί την πρώτη ελληνική σχολή που έχει μόλις ιδρύσει ο επίσης Βλάχος προεστός Δημητράκης Μπαλταδώρος Οικονόμου. Το 1900 ο Άθως Ρωμάνος, Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη, αναφέρει στον προϊστάμενό του Υπουργό των Εξωτερικών τα εξής:

Ενταύθα, ως γνωστόν, ζώσι πολυάριθμοι βλαχόφωνοι καταγόμενοι εκ Κρουσόβου, Νεβέσκης, Μεγαρόβου, Βελισσού, Κλεισούρας, Σαμαρίνης και Βεροίας, οίτινες Έλληνες θεωρούντες εαυτούς και ελληνικά σκεπτόμενοι και εκπαιδευόμενοι, ικανήν ζωήν παρέχουσιν εις το φθίνον ιθαγενές ελληνικόν στοιχείον ίνα μη προσθέσω και τους εκ του Βλαχολειβαδίου πολιαρίθμους βλαχοφώνους οίτινες παλαιόθεν έχουσιν ενσωματωθεί. Εάν αποχωρισθώσιν ούτοι αφ' ημών και αδιαφορίαν έχωσιν εις το μέλλον προς τα ημέτερα, η ενταύθα Ελληνική Κοινότης θέλει περιπέσει εις θέσιν μη ισοφαρίζουσιν ουδέ προς την επήλυδα βουλγαρικήν παροικίαν.

Έτσι αρχίζει ο ένοπλος Μακεδονικός Αγώνας με κέντρα τη Θεσσαλονίκη και το Μοναστήρι όπου πρωταγωνιστούν οι Βλάχοι. Στη Θεσσαλονίκη το Εκτελεστικό του Αγώνα έχει 8 μέλη. Οι έξι είναι οι Βλάχοι: Δημήτριος Ζάννας και Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου από το Λιβάδι του Ολύμπου, Κωνσταντίνος Τορνιβούκας από την Κλεισούρα, Αλκιβιάδης Μάλτος από το Μοναστήρι, Αργύριος Ζάχος από τα Βελεσσά και Γεώργιος Σαμαράς

από το Σέλι. Σύνδεσμος ο φαρμακοποιός Μιλτιάδης Κέννας από τον Ασπροπόταμο, που είχε το φαρμακείο του αντίκρυ από το αρχοντικό του πρωταγωνιστού ιατρού Δημ Ζάννα στη λεωφόρο Χαμηντιέ, τώρα Εθνικής Αμύνης.

Τον Αγώνα συντονίζει ο Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη Λάμπρος Κορομηλάς, ο οποίος αργότερα δηλώνει στον Αλέξανδρο Δ. Ζάννα, γαμβρό της Πηνελόπης Δέλτα: *Αν δεν είχα μαζί μου τους Κουτσόβλαχους, δεν θα μπορούσα να βγάλω πέρα τον Μακεδονικό Αγώνα.*

Την μαρτυρία του διασώζει ο Γεώργιος Μόδης. Μακεδονομάχος υπουργός και βάρδος του Αγώνα από το Μοναστήρι.

Περιορίζοντας τον ιστορικό ορίζοντα στον 20ο και στην αυγή του 21 αιώνα εξακριβώνουμε ότι οι Βλάχοι πρωταγωνίστησαν και άφησαν ανεξίτηλη τη σφραγίδα τους σε όλες ανεξαιρέτως τις πτυχές της ζωής της Θεσσαλονίκης: παιδεία και λογοτεχνία, κοινωνία και ευεργεσία, οικονομία και πολιτική, τέχνες και ψυχαγωγία, αθλητισμός και συνδικαλισμός.

Συχνά κράτησαν τα ηνία και πάντοτε επηρέασαν αποφασιστικά την ηγεσία. Βλάχοι ήσαν έξη Δήμαρχοι της Θεσσαλονίκης και πέντε Αντιδήμαρχοι, πέντε Δήμαρχοι- Δήμων της Μείζονος Θεσσαλονίκης, δύο Αντινομάρχες της, οκτώ ευεργέτες της, έξη υπουργοί και τρεις υφυπουργοί, σαρανταέννας καθηγητές Πανεπιστημίου, πέντε εκδότες επτά εφημερίδων, οκτώ διευθυντές επτά εφημερίδων, εικοσιεπτά Πρόεδροι και έξη Γενικοί Διευθυντές κορυφαίων Οργανισμών, επιστημονικών Συλλόγων και Ιδρυμάτων, ιδιοκτήτες δώδεκα εμβληματικών ξενοδοχείων καθώς επίσης ιδιοκτήτες πολλών κεντρικών μεγάρων, πολυκαταστημάτων, βιομηχανιών, ζαχαροπλαστειών, νυκτερινών κέντρων κ.α., σπουδαίοι επιστήμονες, επιχειρηματίες, έμποροι, βιομήχανοι, χρυσοκοί κ.λ.π.

Δήμαρχος Θεσσαλονίκης από το 2011 είναι ο Γιάννης Μπουτάρης από τη Νέβεσκα και Αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλονίκης ο Απόστολος Τζιτζικώστας από τη Νέβεσκα και τα Τρίκαλα. Αντιδήμαρχοι: η Καλυψώ Γούλα και ο Κωνσταντίνος Ζέρβας. Βουλευτής Θεσσαλονίκης, του Κ.Κ.Ε., από το 2004 συνεχώς ο Συρρακιώτης καθηγητής Ιωάννης Ζιώγας. Μέχρι το 2010 οι εξής Βλάχοι της Θεσσαλονίκης διετέλεσαν:

Υπουργοί: Αλέξανδρος Ζάννας, Χριστόφορος Νάλτσας Τάκος Μακρής, Γιώργος Μ. Λιάννης, Γιώργος Τζιτζικώστας και Χρήστος Φώλιας,

Υφυπουργοί: Δημήτριος Ευρυγένης, Ανδρέας Καζάζης και Λευτέρης Τζιόλας

Δήμαρχοι Θεσσαλονίκης: Πέτρος Συνδίκας, Κωνστ. Τάττης, Γεώργιος Σερεμέτης, Δημήτριος Κ.Ζάννας και Αθανάσιος Γιαννούσης

Δημαρχεύσαντες: Τάσκος Γιαννούλης και Αθανάσιος Καζινάρης

Αντιδήμαρχοι: Νικόλαος Ταχιάος, Απόστολος Τσουρέκας, Ματθαίος Τσούγκας

Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου : επί 20 χρόνια ο Σωτήρης Καπετανόπουλος

Αντινομάρχης και Πρόεδρος του Νομαρχιακού Συμβουλίου : Μιχάλης Τζιόλας, τώρα Σύμβουλος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Αντινομάρχης, επίσης, επί 4 χρόνια ο ιατρός Μιχάλης Λιάκος από το Πισοδέρι.

Δήμαρχοι Μείζονος Θεσσαλονίκης: Ευόσμου Τάκης Χατζηβρέττας, Ωραιοκάστρου Νικ.Μιτάτος, Πυλαίας Απ. Κουκορίκος, Αξιού

ΝικΣωννίκας, Χορτιάτη Μιχ.Γεράνης, Καλλιθέας και από το 2011 Ωραιοκάστρου Τάκης Σαραμάντος.

Άρρηκτο ιστορικό κεφάλαιο είναι η συμβολή των Βλάχων στις επιστήμες.

Στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο καταγράφονται ως εξής:

Πρυτάνεις οι Δημήτριος Καρανίκας και Κωνσταντίνος Δεμίρης

Αντιπρύττανεις 2010-3 η Δέσπω Λιάλιου

Καθηγητές – συχνά συνιδρυτές και Κοσμήτορες- Σχολών:

Ιατρική: Κάρολος Αλεξανδρίδης, Ματθαίος Τσούγκας ιατροδικαστής, Γιάννης Παπαδήμος, Γιώργος Παπαζαχαρίου, Βασίλης Θωμαΐδης, Αλέξανδρος Αλεξανδρίδης, Άρης Μπουσουλέγκας,

Οδοντιατρική: Λεωνίδα Πισιώτης, Αναστάσιος Θ.Τσίρλης, Νικόλαος Παρίσης

Κτηνιατρική: Κωνσταντίνος Βλάχος

Νομική: Δημήτριος Σάντης, Δημήτριος Καρανίκας, Ιωάννης Ζησιάδης, Κωνσταντίνος Βαβούσκος, Τηλέμαχος Φιλιππίδης, Δημήτριος Ευρυγένης, Χαράλαμπος Παπαστάθης, Καλλιόπη Κούφα, Αλίκη Κιάντου-Γιάμπούκη, Βασίλειος Κιάνιος, &ινθή Περάκη, Ελίζα Αλεξανδρίδη, Μαριάνος Καράσης

Θεολογική: Βασίλειος Έξαρχος, Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάος, Στέργιος Σάκκος, Μιχάλης Τρίτος τώρα Κοσμήτωρ, Ιωάννης Κογκούλης, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου και Δέσπω Λιάλιου τώρα Αντιπρύτανις

Πολυτεχνική: Γεώργιος Νιτσιώτας, Κωνσταντίνος Δεμίρης, Γιώργος Μ.Λιάνης, Βασίλειος Μέρτζιος

Χημείας: Ιωάννης Ζιώγας

Φιλοσοφική: Μαρία Παπαγεωργίου, Νικόλαος Κατσάνης. Αντώνης Μπουσμπούκης, που έγραψαν σπουδαία έργα για τους Βλάχους

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Ιωάννης Ξηροτύρης και Βάϊος Λάζος Συνεχίζοντας την πατρώα παράδοση των Μεγάλων Εθνικών Ευεργετών και στη Θεσσαλονίκη, τής χαρίζουν: ο αρχιτέκτων Λύσανδρος Καυταντζόγλου το Καυταντζόγλειο Στάδιο, ο ιατρός Αλέξανδρος Καρίπης το Καρίπειον Ίδρυμα και το Καρίπειον Μέλαθρον, η Αλίκη Νέστορος Τέλλογλου, κόρη Ναούμ Ωρολογά, το Τελλόγλειο Ίδρυμα. ο Δημήτρης Ζάννας το Μουσείο του Μακεδονικού Αγώνα και στην Αμερικανική Γεωργική Σχολή το μεγάλο κτήμα του, ο καθηγητής Αλέξανδρος Σβώλος την βιβλιοθήκη του στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, ο

συμβολαιογράφος Μενέλαος Οικονόμου 10.000 χρυσές λίρες στη Σχολή Τυφλών. Κορυφαίοι οι αδελφοί Νικόλαος και Λεωνίδα Παπαγεωργίου το Νοσοκομείο Παπαγεωργίου.

Βλάχοι, με τις εφημερίδες τους και την πένα τους, καθοδηγούν επί 175 χρόνια την κοινή γνώμη, την κοινωνία και την πολιτική της Βορείου Ελλάδος από τη Θεσσαλονίκη. Κυριαρχούν πραγματικά στον Τύπο.

Ο Σοφοκλής Γκαρμπολάς από την Κρανιά του Ολύμπου ιδρύει το 1875 την πρώτη ελληνική εφημερίδα της Θεσσαλονίκης «Ερμής» και στη συνέχεια «Φάρος της Μακεδονίας». Τον Γκαρμπολά συνδράμουν αποφασιστικά δύο επιφανείς Βλάχοι: Ο πεθερός του Δημ. Μπαλταδώρος και ο τότε Μητροπολίτης -ο μετέπειτα μέγας Οικουμενικός Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ' Μεγαλοπρεπής από το Κρούσοβο. Την δεύτερη ελληνική εφημερίδα «Νέα Αλήθεια» διευθύνει ο Βλάχος Ι. Μπήτος.

Την «Μακεδονία» ιδρύει το 1910 ο Κωνσταντίνος Βελλίδης από την Αγία Παρασκευή της Δεσκάτης η οποία σε βυζαντινά έγγραφα και στον Κώδικα της Μητροπόλεως αναφέρεται ως Ντεσικάτα και Δεσικάτη. (Ντεσικάτα στα βλάχικα σημαίνει σχισμένη γιατί η πόλη σχίζεται από χαράδρες). Πρώτος την διευθύνει το 1911 ο Βασίλειος Μεσολογγίτης από τη Νέβεσκα. Κατάγεται από την πολεμική φάρα Ζιούρκα που πολεμιστές της, μαζί με εκατοντάδες άλλους Βλάχους, υπερασπίσθηκαν το πολιορκημένο Μεσολόγγι και, μετά την Ηρωική Έξοδο, κατέφυγαν στη Θεσσαλονίκη η οποία, γι' αυτό, τους ονόμασε Μεσολογγίτες.

Ο Γιάννης Βελλίδης, μεγάλο αφεντικό της Θεσσαλονίκης, το 1963 ιδρύει την εφημερίδα «Θεσσαλονίκη» την οποία, αργότερα, διευθύνει ο Λάζαρος Χατζηνάκος από το Πισοδέρι με αθλητικογράφο τον μετέπειτα βουλευτή Φλωρίνης και υφυπουργό Γιώργο Θ.Λιάνη από την Κλεισούρα.

Το 1910 ο Αθανάσιος Βόγας από το Μοναστήρι εκδίδει «Το Σύνταγμα».

Μετά το 1914, στην εφημερίδα «Το Φως» αρθρογραφεί ο Θ.Χατζηγώγας.

Την εφημερίδα «Ελληνικός Βορράς» του Π.Ξ.Λεβαντή, διευθύνουν

διαδοχικά επί μισόν αιώνα ο Βασίλειος Μεσολογγίτης, ο Ηλίας Κύρου, ο Γεράσιμος Μ.Δώσσας και ο Ν.Ι.Μέρτζος ο οποίος διευθύνει επίσης την εφημερίδα «Εσπερινή Ωρα» και επί 27 έτη το περιοδικό «Μακεδονική Ζωή» Τις εφημερίδες «Δράσις», «Ελεύθερος Λαός» και «Μακεδονικά Σπορ» ιδρύει, αρχές δεκαετίας του '60, ο Τάσος Νάστος και διευθύνουν ο Κίμων Οικονόμου και ο Νίκος Μπακόλας.

Στην Αθήνα ο Κίτσος Τεγόπουλος το 1974 ιδρύει την εφημερίδα «Ελευθεροτυπία». Κορυφαίοι δημοσιογράφοι πανελλαδικά οι Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου, Χρήστος Φιλιππίδης, Κώστας Σισμάνης Χρήστος Πασσαλάρης και Δημ.Στεργίου Τις πρώτες ιδιωτικές κλινικές της Θεσσαλονίκης ιδρύουν ο Κων.Δαν και οι αδελφοί Κούφα. Το Δημοτικό Νοσοκομείο ο Γ.Οικονόμου. Συνιδρυτής της Ψυχιατρικής Κλινικής Πισσαλίδη ο Γεώργιος Καρίπης.

Την Εμπορική Σχολή ιδρύει ο ιερομόναχος Στέφανος Νούκας. Νούκα στα βλάχικα σημαίνει καρύδι. Είναι συνηθισμένο οι Βλάχοι να αποδίδουν στη λαλιά τους τα παλαιά βυζαντινά επώνυμά τους, όπως εν προκειμένω Καρύδης. Π.χ. ο Μέγας Διδάσκαλος του Γένους Κωτούνιος, που έδρασε εθνωφελώς στη Βενετία, προέρχονταν από τη βυζαντινή οικογένεια Κυδώνη. Το κυδώνι οι Βλάχοι ονομάζουν γκοτούνιου. Μια άλλη απόδειξη ότι ακολουθούν αδιάκοπα τον ειρμό του ελληνισμού.

Την τοπογραφία της Θεσσαλονίκης καθ'όλον τον 20ό αιώνα ορίζουν εμβληματικά κτίρια, ξενοδοχεία και επιχειρήσεις Βλάχων καθώς επίσης οδοί αφιερωμένες σε Βλάχους. Και, βέβαια, όταν έλεγες Φλόκα όλοι οι Έλληνες εννοούσαν την πιο γλυκειά και αριστοκρατική Θεσσαλονίκη.

Όταν έλεγες Μεντιτερρανέ εννοούσαν την βαρύτερη αρχοντιά της. Με βάση την μελέτη και τα σχέδια του μεγάλου Βλάχου αρχιτέκτονα Αργύρη Ζάχου αναστηλώθηκε στη Θεσσαλονίκη ο ιστορικός ναός του πολιούχου Αγίου Δημητρίου.

Ας περπατήσουμε τους δρόμους και τους τόπους που οι δικοί μας σημάδεψαν:

Τα ξενοδοχεία: Μεντιτερρανέ, Μάντσεστερ, Μοντέρν, Ριτς, Πέλλα, Παλλάς, Βίλλα Ριτς, Μαδρίνος, Σίτυ, Βικτώρια, Αίγυπτος, Πατέρα Χαν και Χάνι Σωσσίδη

Τα Μέγαρα : Βαλασύρη, Βόγα, Φλόκα, Δημητριάδη, Οικονόμου, Ζαν Νίκου, Καρίπειον Μέλαθρον, Δώδου, Σκαπέρδα, Σταθάκη, Παπαδήμα, Μπούρου, Νούσιου, Σωσσίδη, Φάληρο, Κόκκινο Σπίτι, Μιραμάρε, οι βίλλες Φλόκα και Φ. Καζάζη και η αυτοκρατορική Βίλλα Ριτζ όπου σήμερα λειτουργεί ο πολυπληθής ομώνυμος οικισμός πολυτελείας. Επιτροχάδην αναφέρονται ενδεικτικά διαπρεπείς Βλάχοι θεσσαλονικείς κατά τομείς:

Βιομηχανία: σοκολατοποιία: Φλόκα, χημικά Κράλλης, κατασκευές Καρίπη, οινοποιία Ι.Μπουτάρης, φερμουάρ Ζάμα Καζάζης, γαλακτοκομία Κολιός και «Αγνό», αλουμίνιο Δημήτρης Τζήκας

Καπνέμποροι: Κωνσταντίνος και Αλέξανδρος Μίσσιου, Κωνσταντίνος Τορνιβούκας και Γεώργιος Σωσσίδης ο επικαλούμενος Μαχαραγιάς.

Εισαγωγείς ξυλείας: Κόκκου, Μπουσβάρος, Μπιλιμάτσης, Κουγιουμτζής

Πολυκαταστήματα: Καραδήμου-Σταμούλη, Χρυσικοπούλου και στοά Χρυσικοπούλου.

Αυτοκίνητα: Ιωάννης Μανδύλας. Μουσικοί: Αιμίλιος Ριάδης κορυφαίος αρχιμουσικός. Σωτήριος Γραικός ο ιδρυτής του πρώτου Ωδείου. Χρήστος Δέλλας και Ντάνυ Δοσίου διευθυντές του Κρατικού Ωδείου. Αστέρης Τώτας.

Ζωγράφοι: Κώστας Αούστας, Νικόλαος Κουπέγκος, Κώστας

Βαβάτσης, Ιουλία Αγραφιώτη, Θανάσης Γιαννούσης.

Εκκλησία: ο μακαριστός πια Μητροπολίτης Λαγκαδά Σπυρίδων και ο Πρωτοσύγκελος Θεσσαλονίκης Δημήτριος Βακάρος.

Διεθνείς καλαθοσφαιριστές: οι Τώνης Φλόκας, Τάκης και Κώστας Παρίσης, Αστέρης Γούσιος, Τάκης Ρόκος, Στέργιος Μπουσβάρος, Γιάννης Παπαδήμας, Άρης Μπουσουλέγκας και Χατζηβρέττας.

Κανένας δεν τραγούδησε και δεν ύμνησε περισσότερο τη Θεσσαλονίκη στο λαϊκό τραγούδι όσο ο Βλάχος ανυπέβλητος λαϊκός βάρδος της Βασίλης Τσιτσάνης. Οι μνημονευθέντες προϋποθέτουν μια ανθρωπογεωγραφία Βλάχων σε μεγάλο βάθος χρόνου και δράσεων. Ιχνογραφούν απλώς -και μάλιστα ελλειπτικά- την παρουσία των Βλάχων στη Θεσσαλονίκη τα τελευταία μόνον 110 χρόνια.

Έστω πολύ θαμπά, φανερώνουν πως δίχως Βλάχους δεν νοείται Θεσσαλονίκη -ούτε ελληνική ταυτότητα έως το 1920. Υπογραμμίζεται με έμφαση ότι όσα ονόματα μνημονεύθηκαν ήδη, αναφέρονται ενδεικτικά. Ας συγχωρεθεί ότι πιθανότατα παρασιωπήθηκαν αρκετά σημαντικά γιατί, αν γίνονταν πλήρης καταγραφή των επιφανών Βλάχων της Θεσσαλονίκης θα χρειάζονταν μεγάλη μονογραφία η οποία αποτελεί χρέος οφειλόμενο στην Ιστορία και την κοινωνία αυτής της περιμάχητης πόλης μας.

Νικόλαος Ι. Μέρτζος

Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Δημοσιογράφος και συγγραφέας

“Οι Βλάχοι της Θεσσαλονίκης”

ΠΗΓΗ και πιο αναλυτικό κείμενο:

www.vlahoi.net